

KIÁLLITÁSI ÉRTESÍTŐ.

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMENY- S ÁLLATKIÁLLITÁS

HIVATALOS KOZLÖNYE.

MEGJELENIK NAPONKÉNT.

Előfizetési ára:

A kiállítás tartamára 2 frt.
Egyes szám 5 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben
s a dohánytözsden.

Hirdetési árak:

10-szeri hirdetésnél 1 hasábon
1 petty sor . . . . . 5 kr.
5-szöri hirdetésnél . . . . . 6 kr.
1-szeri hirdetésnél . . . . . 8 kr.
Minden hirdetéshez 30 kr.
bélyegdíj jectendő.

Szerkesztőség:

Király-utca 14. sz.

Szerkesztik és kiadják:

Feller Mihály,
Haksch Lajos,

Lenkel Lajos,
Várady Ferencz.

Kiadóhivatal:

Király-utca 14. sz.

A miniszter látogatása.

Pécs, 1888. augusztus 28.

(L.) Ma 1/2 10 órakor érkezik körünkbe Széchenyi Pál gróf, a magyarországi kereskedelmi miniszter. Mint eddig mindenki, a ki eljött hozzánk, hogy kiállításunkat lássa, csak meglepetéssel párosult meglepedésének adott kifejezést, úgy nem kételkedünk benne, hogy csatlakozni fog a miniszter úr is az általános nézethez, hogy kiállításunk sikerült és hogy Pécs sz. kir. város oly életképességről adott tanujelet, mely okvetlen szükséges, hogy mindenhol a kellő méltatásra találjon.

A kormányrendszer hozza magával, hogy ma a központban, Budapesten, sokat tehetnek a vidéki városok felvirágozásához, mert ma már oly túltömött, annyira megrakódott Budapest: kereskedelmi, ipari, úgy művelődési téren, hogy végre elérkezett az az időpont, midőn megtelt a nagy meder és a folytonosan továsiető inalaúás az apróbb mélyedésekbe, melyek mintegy kiegészítő részét képezik a nagy egységnek, siessen

Épen városunk mutatta meg, mennyi erővel bír, mennyi akarat és tehetség lakik ezen város lakosaiban, megmutatva azt, — hogy saját erejéből akar boldogulni. Az itt rendezett kiállítás eszméje tőlünk indult ki: anyagilag csupán és kizárólagosan pécsi és megyei intézetek járultak annak létrejöttéhez, — és mi még ennél is több, sem hangzatos nevet, sem magas állásu egyént fel nem kértünk, hogy nevének fényével ragyogva le reánk, praeokkupálva a közvéleményt, annak csábító ereje járuljon a sikerhez, és gyakoroljon vonzalmat azon nagyközönségre, melyet oly nehéz közönyéből felrázni. Mindezt kerülve, a kiállítás élén városi és megyei notabilitások állanak, kiknek érdekeik saját érdekeinkkel találkoznak, kik maguknak dicsőséget szerezve, azt magára a városra és annak lakosaira árasztják! Szóval a pécsi kiállítás önmagából indult ki és diadalma sikerét önmagának köszönheti.

Megszoktuk mi azt évek hosszú során, hogy a magunk lábán járjunk. Mily egészséges az alap, melyre eddig is építettünk — vessünk pillantást fejlődő iparunkra, mely ma tán még csirájában van, de oly szép már ma a hajtás, hogy a gyümölcs csak nemes és izletes lehet. A mik vagyunk, a mink van, köszönjük ezt önmagunknak — nem pedig protekciónak, kormányhatósági támogatásnak, nem befolyásnak, nem oly lüktető erőnek, melynek gépezete felénk hatol. Derék iparosaink vannak, kik haladva a korrallal, küzdenek a létért, de küzdelmüket siker koronázza, mert áldásos az a működés, mely meghozza mindig kamatait.

Mit tett a kormány eddig érdekünkben? Van erre egy jó szava a magyar em-

bernek, mely mindenre bőven válaszol: semmit. S a mi történt, azért történt, mert a kormány érdeke úgy kívánta. Biztak erőnkben és fejlődésünket reánk bízták, mint kiknek az legjobban és első sorban áll érdekekünkben.

Hogy jól tette ezt a kormány, nem tagadjuk. Ha szétnézünk a világban, bőven tapasztaljuk, hogy a sors verései és a küzdelem az, melyek legjobban edzik az embert. Tán ha többszörönte részesültünk volna kormányi kitüntetésekben, mint a milyenek állami intézmények létesítése, ma még nem tartanánk ott, hol tartunk.

Előre kellett ezeket bocsátanunk, mielőtt üdvözetünket mondjuk el a miniszternek, kit szívesen látunk városunkban, kinek eljövetele hivatalos látogatás céljából mindnyájunkat megörvendeztet és kellemesen érint. Szerény körben tervezett kiállításunk érdeklődést keltett országszerte és természetesen találjuk, ha a kormánynak legalább egy tagja, és épen az, kit iparunk és kereskedelmünk legjobban érdekel, hozzánk jön, hogy meglássa, mennyire haladtunk eddig — nélküle.

Elmondottuk a főntebbiekben, hogy el voltunk eddig is a kormány támogatása nélkül. De most azon reményünknek is adunk kifejezést, hogy sokkal többre vihetnők, ha felénk irányítaná figyelmét a kormány, és most, hogy közöttünk van a kereskedelmi miniszter, egy helyen látva központositva mindent, mit termelni és teremteni birunk, felismerheti mire van legnagyobb tehetségünk és hajlandóságunk, és ha a kormány figyelmet fektet majd arra, hogy termelőképességünk gyarapodhassék, hogy terményeinknek biztos piacokat szerezhessünk, nem lesz többé panaszunk az iránt, hogy a kormány nem vette figyelembe érdekeinket és nem támogatott törekvéseinkben.

Minden oldalról elismerik, hogy Pécs a Dunántúl első városa! Elismerik, hogy Pécs művelt, intelligens város! Elismerik, hogy Pécs geográfiai helyzete kiválókép fontos és e minőségben egyik védbástyája a magyar nemzeti szellemnek Horvátország és Slavonia felé. Elismerik, hogy alig van hivatottabb városa az országnak arra nézve, hogy ipari és kereskedelmi tekintetben fontos szerepet játszik a vidéki városok között, mint Pécs! A ki mindezeket eddig el nem is ismerte, tényekkel mutatta meg a város, hogy méltó azon hirnevére, mely nevéhez fűződött. Nem jogtalan tehát kívánságunk, hogy több figyelmet kérünk a kormány részéről, mint a mennyiben eddig részesültünk.

Széchenyi Pál gróf, kereskedelmi miniszter sokat tehet érdekünkben. Sokszor ép oly vidéki központokra terjeszkedik ki a kormány jóakarata, melyeken nagy lendületre alig lehet számítani. Ha meglátja ma a mi-

niszter mennyire mentünk már eddig is, nem lehet kétség, fel fogja ismerni hiányainkat is és ha nem is mint a kereskedelem és ipar-ügy legfőbb képviselője, hanem mint szomszéd megyebeli földbirtokos is, karolja fel érdekeinket, és ne engedje meg, hogy a mi rovásunkra más városokat pártoljon a kormány.

Ismerje el a kormány, hogy Pécs egy nagy országrésznek, a Duna jobb partján elterülő városok legjelentékenyebbje, és épen mint ilyen hatalmas támogatást érdemel. Nézzünk bármely jelentékenyebb más országot; akár Franciaország, akár Olaszország, Anglia, Belgium, hatalmas főváros mellett virágzó iparosvárosaik vannak. Magyarországnak van egy fővárosa és mindmegannyi jelentéktelen vidéki városa. Szükséges azonban az ország általános gazdagodása és emelkedése szempontjából, hogy Magyarországnak is találkozhassunk néhány tényleg virágzó vidéki várossal.

Csak akkor remélhetjük, hogy az ország továbbra is virágzni fog. Ha Széchenyi Pál gróf azon meggyőződéssel hagyja el városunkat, hogy kiváló figyelmet érdemlő város Pécs, gondolni fog adandó alkalommal reánk és panaszainkat meghallgatva segíteni fog törekvéseinkben.

Hazánk gazdagodása az ipar megeremlése esetén.

„Múlt a halál; jelen és a jövő az élet.“ Az élő embernek a jelenben és a jövőben kell keresni igazi helyét.

Tárt szemekkel megnézni a valót; vizsgáló tekintettel körül járni a világegyetemet és mindent a maga valóságában megismerni és megítélni: ez az első feladat, melyet meg kell oldani, ha jövőnket biztos alapra akarjuk fektetni; ha jelenleg saját életünket mentve, igényt akarunk tartatni az utókor jó emlékezetére.

A XVI. századbeli korrumpált francia társadalom, melynek minden osztálya: első sorban az írók, művészek, képviselők, de kiválólá a mesteremberek, mint közönséges gazemberek lopták az államot, — e társadalom, mely az örvény szélén állott, megmentetett az ipar és kereskedelem által.

Az a nemzet, mely nélküli a vagyonságát, nem fog — a tapasztalat tanúsága szerint — soha szerepelhetni a művelt nemzetek között. — De még saját polgárságát sem bírja boldogítani. Vagyon nélküli nemzet tengődhetik, földözhatja ruházatát egyideig, hanem előbb utóbb elpusztul. Látjuk azt a történelem számos lapján. A vagyonságát pedig csak az a nemzet érheti el, melynek országa annyi nyers anyaggal rendelkezik, hogy azzal műhelyeit és gyárait ellátva, kész iparcikkeivel nemcsak saját szükségleteit fedezi, hanem képes azokból még kivinni is.

A vagyonosodás és a pénz erejét tapasztaljuk minden téren, és ezt annál inkább fogjuk érezni, minél nagyobb szellemi fejlődésnek és önállóságnak örvendünk. A vagyonosodás és a pénz már nivellálással fenyegeti az individualizmust, a modern állam e legfőbb palládiumát, mert a vagyon hatalma és a pénz mindenhatósága előtt még ez is kénytelen sokszor hátrálni. Az egyesek, sőt egész társadalmak elválnak azoktól, vagy ama osztályok-

tól, amelyekhez tartoztak, ha a pénz hatalma ezt így diktálja, mert a tőke nagy hatalom, mely ellen az üres gyomor soha sem fog győzni. Minden ember tehát, és minden nemzet köteles arra törekedni, hogy vagyonosodásra szert tegyen, mert e nélkül sem szabadság, sem individualizmus nem képzelhető. Hogy érjük el e célt?

A modern társadalom nem akarhat vagyonosodásra szert tenni rablás által, de igen is szorgalmas és tisztességes munka által; s ezért a nemzet minden rétegébe be kell hozni azt a tudatot, hogy a munkával fényt, dicsőséget és hatalmat lehet elérni minden embernek, a ki azt tisztességesen kezeli. Nemcsak hirdetni, hanem az életbe kell átvinni e tant és a tisztességes munka embezeit jutalmazni is, hogy a jó példa után mások indulhassanak, — hogy egyszóval a nemes ambíció felköltésék, mert „az országnak — mondja Trefort — emberre, vagyonra és értelmiségre van szüksége, nem pedig skolasztikus doktrinákra.”

Lássuk most, hol állanak hazánk gazdagsági viszonyai és mit várhatunk jövőben?

A közgazdák azt tartják, hogy a „nemzeti gazdagság minden civilizált országban folyton gyarapszik, ha csak tudatlan törvényhozók föl tartóztatják haladását.” Mi azonban hozzátesszük, hogy a nemzeti gazdagodást csak úgy lehet elérni, ha azt az ország egész társadalmá akarja. A mi társadalmunk, valljuk be, még nem egységes: — igen nagy része alszik, és igen nagy része még az alvóknál is veszedelmesebb, mert ferde nézeteknek hódol; — s így csak elenyésző csoportcska haladhat a helyes utakon. „Társadalmunk egyik sarkalatos hibája az, hogy a tisztességes munkát meg nem tudja becsülni. Az ingyenező, munkakerülő, házsártos, kalandor, ha üres czímmel dicsekedhetik, gyakran szívesen látott vendég oly előkelő körökben, a melyekből nemcsak a becsületes iparos, hanem a szellemi munkás is rendszeren ki van zárva.”

A világ minden nemzeténél tapasztaljuk, hogy jóléte és állandó vagyonosodása csak attól az időtől veszi kezdetét, a midőn az ipar áldásos szárnyai alá helyezte magát. Tapasztaljuk azt is, hogy az iparos osztály iránti ellenszenv annál inkább apadt a nemesi osztállynál, mennyivel inkább ez észlelte amannál a pénz és gazdagodás nagyobb mértékét. Sőt az inproductív hadakozás utáni vágy is annál inkább lohad, minél jobban fejlődik az ipar, minél szorgalmasabbak a nép rétegei. A szépebb és erdélyi német jövevények által alapított városok bizonyítékot szolgáltatnak arra, hogy az iparkodásnak és szorgalomnak jeleit nálunk századokon keresztül is lehet jótékonyan érezni.

A mint tehát másutt, ép úgy nálunk is, az ország gazdagodását csak ipar által lehet elérni. Az iparból kell az államnak bevételeket teremteni, nem pedig oly dolgokból, mint pl. a lottojátékok, melyekkel a szegényebb sorsú népet zsarolják, hogy évente másfél millió forint csekély direkt hasznot teremtünk. De hogy mennyi indirekt kárt okozunk ezzel az államnak, az kiszámíthatatlan.

Meg kell jegyeznünk, hogy nem azt akarjuk állítani, mintha nem haladtunk, nem gyarapodtunk volna az ipar terén. Igen, haladtunk és örömmel elismerjük, hogy sokat tettünk: hanem azt hangoztatni, hogy mindaz, a mit tettünk és teszünk, ha előttünk sok is, de még sem elégséges szükségleteink kielégítésére, mert tapasztalhatjuk, hogy a körülöttünk élő nemzetek szintén haladtak és hogy mindig nagy mérvben túlszárnyalva látjuk magunkat s érezzük, hogy megélhetésünk, daczára gyér népességünknek, napról napra nehezebb. Példaként idéztük több ízben az idegen nemzetek tevékenységét az ipar terén, de nem azért, hogy a miénket alacsonyítsuk, hanem azért, hogy buzdítólag hathassunk. És most is azt hangsúlyozzuk, hogy ha hazánk állapotán változtatni akarunk, ha a megélhetést lehetővé akarjuk tenni, ha országunkat és lakosságát gazdagságban akarjuk látni: akkor közgazdasági politikát kell üzni, és az ipart kell vezérlő zászlóinkra írni. Rögeszmékkel és egyoldalúsággal bizonyára nem vádolhat bennünket senki, ha hazánk közgazdasági viszonyainak javulását és országunk gazdagodását egyedül és kiválólag a technikailag kifejlett mezőgazdasági, kézmű és gyáripárban látjuk, mert hiszen eme nézetet mindenki hirdeti nálunk különböző variációkban.

Ha a magyar nemzet — mondja Széchényi — még gyermek nép, és semmi most, . . . hanem minden lehet, ha átlátja, hogy még semmi.

Ipar nélküli tengődés.

Az a nemzet, mely erejének egész összegével nem veti magát az iparra, nemcsak hogy gazdagodásra szert nem tehet, hanem még el is nyomatik. Ma már tisztán lehet látni, hogy ha valamely nemzet a legrövidebb idő alatt ezt meg nem teszi, annak az élete csak tengődés lesz, melyet soká vonszolni nem lehet.

Az ipart nem kultiváló nemzetek, szorogatva lesznek különösen Amerika által, mert ez, az iparilag tengődő nemzetekre fogja vetni hálóját. Ha ezt most az iparilag kifejlett Angolországgal teszi épen a téren, a melyen az utóbbi, a fejlődés magas fokán áll, képzelhetni mit fog tenni az iparilag fejletlenebb államokkal. Amerika egy évtized óta a vasgyártásban 9 $\frac{1}{2}$ %-ról 22 $\frac{1}{2}$ %-ra emelkedett, holott Anglia ugyanazon időszak alatt 52 $\frac{1}{2}$ %-ról 40 $\frac{1}{2}$ %-ra leapadt. A praktikus amerikaiak különösen a vasúti sinek gyártására vetették magukat, mert az ő vasútaik 42 $\frac{1}{2}$ %-át tevéni ki a világ összes vasútainak, ebből legnagyobb, legtömegesebb gyártásuk és legbiztosabb bevételük lehet.

Szemben ilyen tényekkel, ne dédelgessük tehát az ipari pangást, hanem vigyük a dolgokat azonnal legalább oda, hogy saját szükségleteinket elégtessük ki és feleslegessé tegyük a külföldiek atyáskodását felettünk. Még mindig reánk illenek az első közgazdasági íróink korholásai, hogy társadalmunk ipar hiányában küzd a nyomorral, és nem keresi üdvét a közgazdasági politika követésében.

Valamint nagy nemzeteket pusztulni látunk ipar hiányában, ép úgy azt is látjuk, hogy a kis nemzetek, melyek iparra fordítják tevékenységüket, kiváló állást foglalnak el a nemzetek sorában. E század elején a kis, alig 16 millió lakost számláló Angolország, ma már több mint még annyi népességgel rendelkezik, ide nem számítva óriási gyarmatait, melyeket szintén ipara által kapcsol legerősebben magához. Ebből világos, hogy a kis nemzetek is domináló állást vivhatnak ki maguknak, ha az ipar terére lépnek. Angolország évi jövedelme 60 évvel ezelőtt 100 millió font strg. volt; ma pedig 550 millió. Az egész nemzeti vagyon akkor 2000 millió font strg-re tétetett; ma a legujabb, Giffen Róbert, az angol statisztikai hivatal főnöke által összeállított kimutatás szerint 8500 millió font strget tesz ki. E rendkívüli haladást csak az ipar idézte elő és oly óriási mennyiségű pénzáramlatot halmazott fel, hogy Angolország milliárdokra menő összegeket kénytelen alacsony kamatok mellett a külföldnek kiadni; s nem egyszer történik, hogy 1 — mond egy — %-ra pénzt elhelyezni nem lehet.

El bennünk a remény, hogy Magyarország, daczára kicsi voltának, juthat európai és domináló álláshoz; de soha az uton, a melyen most halad: soha a folytonos politizálás és munkalenézés által; hanem igen is, érvényesítheti magát döntőleg, ha iparát nem adja át a tengődésnek, ha a munka embereit közgazdasági politikájában tényezőivé teszi. Ha ezt tenni nem tudná, vagy nem akarná, akkor nem várhatna reánk más sors, mint a közgazdasági „feltámadás nélküli halál! . . .”

Hoffmann Károly.

Egy köztisztelő-és közbecsülésben álló derék iparos neve, kit városunkban s a megyében mindenki előnyösen ismer. Nem nagy vagyonnal kezdte pályafutását, nem őseitől öröklött érdemekkel és hírnévvel szerezte vagyoni jólétét, boldogságát s azt az elismerést, melyben mindenki részesíti; hanem üres zsebbel, de dolgoz kézzel, kitartó szorgalommal s becsülettel teljesített munkával és maga alapította meg önmagának s szeretett családjának erkölcsi és vagyoni jólétét, boldogságát, hírnevét.

A vidékről, az ország minden részéből kiállításunkra zarándokolt idegenek a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak Hoffmannról. Nem állított ki sok mindenfélét, csak egy diszes pavillont teljes házi butorberendezéssel és egy könyvszekrényt. A pavillon az alsó kiállítás ékességét képezi s a szekrény a főis kiállításon diszeleg. Büszke lehet Hoffmann mind a két alkotására; a pavillon a maga egyszerűségével s mégis oly szép és finom ízlést tanusító alakjával és berendezésével általános tetszést keltett. A könyvszekrény pedig, mely a székesfehérvári kiállításon aranyéremmel lett jutalmazva s melyet Hoffmann a város közönségének ajándékozott, az asztalos iparnak valódi remeke.

Hoffmann Károly, ki a magyar iparnak ki-

váló alakja, azt hisszük, méltán megérdemli, hogy vele hosszabban foglalkozzunk.

Hoffmann Károly született 1823-ban, január 24-én, Nyitrán. Iparos szülők gyermeke; az atyja keztyüs volt, kit még zsenge gyermek korában vesztett el. Édes anyja 8 éves korában tanonczul adta Schwartz Rókus nyitrai jómódu asztalosmesterhez, kinél föl is szabadult. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy már mint 13 éves kis fiu saját maga kereste meg föntartásához összes szükségleteit. Nagyon ügyes fiu volt, szerette is a mestere mert akármit bizott rá, jól elvégezte a kis fiu a megbízatást. Később, hogy elérkezett a vándorlás ideje, utnak indult s bejárva Bécsset, Pozsonyt, Budapestet, Szegedet, 1843-ban Pécsre jött s itt telepedett le s 5 évig dolgozott Elter pécsi asztalosnál s aztán 13 váltó forinttal önálló üzlethez fogott. Igazán meglepő — 13 váltó forinttal akkor s ma 100,000 forton felül álló vagyonnal rendelkezik. Ugy látszik mégse szerencsétlen szám az a 13. Hoffmann ezzel kezdte s ugyancsak szépen fölvitte munka és szorgalom által. A szabadságharcban is részt vett, mint nemzetőr. Majd a mozgalmak lecsillapodása után ismét elővette hű szerszámait s dolgozott serényen, szívós kitartással. Az üzletek azonban rendkívül lassan mentek akkoriban. 1849-ben megnősült. Az üzlet aztán kezdett kicsinyenként gyarapodni, javulni, míg nem hosszas fáradság után verejtékkel összegyűjtött pénzecekséjén 1873-ban az ó-posta-utczában házacskát vett szép nagy telekkel s épített nagy műhelyt. 1882-ben diszes emelet épült az előbbi szerényhajlék helyére s az üzlet gőzgéppel rendeztetvén be, butorgyárrá fejlődött. Eleinte persze csak 2 és $\frac{1}{2}$ lóerejű gőzgép végezte a munkát, de mindinkább fölszaporodva a dolog, egz 8 lóerejű gőzgép vált szükségessé. S ma már, mint értesülünk a különben nagy műhely s nagy telek is szüknek bizonyulván, a siklósi-utca alsó végén nagy gyártelepet rendezett be Hoffmann s oda már a jelenlegi 8 lóerejű gőzgép is kicsi lesz; már egy 16 lóerejű gőzgépet rendelt meg.

Jelenleg a gyárában 30—35 mukás dolgozik állandóan. Képzelhető, hogy egy olyan provinciális butorgyár, mely gőzerővel s 30—35 munkással dolgozik állandóan, meglehetősen szép piacot teremthetett már butorainak.

De nemcsak butorgyártással foglalkozik Hoffmann; mint épület-asztalos is igen keresett. Munkájáról mindenütt nagy elismeréssel nyilatkoznak. Az asztalosmunkát ő végezte a Loewy-féle palotánál, az I. kölcsön-segélyző egyesület gyönyörű házában, a pénzügyigazgatóság épületénél stb. Most készíti Biedermann mozgó ujj palotáján az összes asztalos munkákat. A székesegyház mennyezete s a városház közgyűlési termének diszes berendezése is az ő munkáját hirdetik s dicsérik.

Eddig két kiállításon vett részt: a székesfehérvári és a budapestin; az elsőn mint már fönnebb jeleztük, aranyérmert nyert s az utóbbin szintén az első, a kiállítási nagyérmert kapta jutalmul.

De nemcsak mint iparos, hanem mint városi polgár is azok közt foglal helyet, a kiktől elismerőleg s dicsérőleg kell megemlékezni. Huszonhét éve tagja már a városi képviselőtestületnek. Boldogult Nagy József polgármestersége alatt lépett a municipium kebelébe mint képviselő s az óta meg is állta becsülettel a helyét. Tagja a közigazgatási bizottságnak s a kereskedelmi és iparkamárának.

Igen szép tulajdonsága a jószívűség; szíves készséggel áldoz mindenkör neimes és jótékony czélokra. Meg is áldotta az Isten.

Ma már teljes nyugalommal, szívbeli s lelki boldogsággal élvezhetné munkájának jól megérdemelt gyümölcsét, nyugodtan tehetné le üzlete gondjait, mert hiszen fia, különösen Lajos fia, ki méltó utóda lesz nyomdokain haladva, valóságos jobb keze, teljes mindene az üzletben s mint ilyen becsülettel helyt is állana egy maga. De nagyon csalódnak, a kik azt hiszik, hogy pihen az „öreg Hoffmann”, a ki, melleleg legyen mondva, soha sem öregszik meg, mert még ma is oly ifju erővel, élénkséggel sűrű-forog, mint ezelőtt 25—30 esztendővel. Szó sincs róla. Lót-fut, tervez, számít s dolgozik lankadatlanul; mindössze, ha egy évben 1—2 hónapot furdón tölt, a gondjai akkor is itt járnak.

Szóval, Hoffmann olyan iparos, a milyen kevés van s a minőnek soknak kellene lenni s a magyar ipar rövid idő alatt fölvirágoznék.

Az Isten sokáig éltesse!

Körjárat a kiállítási területen.

(Folytatás.)

Az első iparcsarnokból kilépve a félfüdes helyiségekben legelső helyen találjuk Slavonia erdő-ipari czikkjeit. Nagy helyet foglalnak el, de nem valami nagy jelentőséggel bírnak; legnagyobb része közönséges faszerszám, mint pl. lapát, favella stb. Mellette egy bányatelepi lakos különféle virágasztalokat, virágcsereptartókat s madárkalitkákát állított ki. Meglehetősen kezdetleges és gyakorlott munka. De nem is lép fel a kiállító semmiféle igényekkel. Mindössze a napi kenyerét akarja fedezni kézimunkájával.

Figyelemre méltó Pécs szab. kir. város kiállítványa, nem azért, mintha nagyszerű dolgokat állított volna ki, hanem azért, hogy oly kicsiségekkel, oly semmivel ki mert rukkolni. Ott látjuk retentő sok hervatag dekoráció közt a „hires” városi tégláégető termékeit, a girbe-görbe cserepeket, halavány téglákat. Vannak ezenkívül különböző márványkövek kiállítva. A pécsi hires kövezet kockaköveivel találkozunk itt. A vidékiek közönnnyel nézik, mi pécsiek pedig fűsöhajunk, ha látjuk. Hát biz' ez nagyon szegény kiállítás.

Igen szép köveket állított ki Piatsek Károly pécsi kőfaragó. S nemcsak szép minőségű köveket, de egyszersmint szépen kidolgozott köveket állított ki.

Baranyamegye köveinek csoportos kiállítása igen érdekes. Itt látjuk a megye valamennyi kőfaját járasonként csoportosítva. Valóban meglepő, hogy mily gazdag megyénk különböző kövekben.

A félfüdel alatt ismét találkozunk Zsolnay-gyáranak kiállítványaival. Igen izletes elhelyezéssel vannak itt összerakva Zsolnay szebbnél-szebb terakotta-készítményei.

Zsolnayin túl a tarnóczi (Somogy megye) cement-lemez-gyár állított ki különféle cement-készítményeket.

Ezentul már a gazdasági gépek foglalnak helyet. Ifj. Milánovics János győri gazdasági gépgyára vetőgépet állított ki.

Elversz Nándor karancsi bérlő boronait állította ki.

Rizek János pécsi kazánkovács egy kisebb gőzgépet állított ki, mely kisebb műhelyekbe, hol legfőleg másfél lóerejű mozdonyra van szükség, igen alkalmas.

— **Olvasóinkhoz.** Lapunk egyes példányai a mai naptól kezdve minden egyes árudában és lapárusítónál 5 krajczárért kaphatók. A kiállítási kalauzból már a második kiadás hagyta el a sajtót, és tekintve annak nagyobb kelendőségét, melyet a kiadók fokozni óhajtanak, annak árát 40 krajczárra szállították le. Ugy a Kiállítási Értesítő, mint a kiállítási kalauz az egyes árusítóhelyeken kívül lapunk kiadóhivatalában (Király-utca 14.) is kapható.

NAPI HIREK.

— **Széchenyi Pál gr. miniszter,** a mint tegnap megírtuk, ma reggel 1/2 10 órakor fog megérkezni lábadi birtokáról. Az indóházánál a főispán élén több kiállítási bizottsági tag fogadja a minisztert, kit kocsin Kardos Kálmán főispán lakására kísérnek, hol rövid ittartózkodása tartamára lakást vesz. Még délelőtt a felső kiállítást veszi szemügyre vendégünk, délután pedig az alsó kiállítást, hol 1/2 4 órától kezdve a katonai zenekar fog játszani. Előrelátható, hogy ezen kedvező alkalmat mindenki fel fogja használni, hogy közelebbről ismerje meg a minisztert és a korzó rendkívül élén képet fog nyújtani. A helybeli kiállítók közül sokan a miniszter körjáratá tartama alatt kiállított tárgyaiknál foglalnak majd állást.

— **Dr. Dulánszky Nándor** püspök későn értesülvén Trefort miniszter haláláról, annak temetésére már nem érkezhett meg Budapestre, azért mégis a fővárosba sietett, hogy jelen lehessen a szombati, az egyetemi templomban czelebrált requiemen. A püspök kedden reggel érkezett vissza Budapestről Nádásra.

— **Mise Trefortért Pécsváradon.** A pécsvárad közalapítványi uradalom tisztikara boldogult Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter halála alkalmából e hó 27-én az ottani róm. kath. templomban gyászsistentiszteletet mondott, melyen az összes alapítványi tisztikar, élén Tost Gyula min. oszt. tanácsos, kerületi főtiszttel megjelent.

— **Előkelő vendégek.** Tegnap két előkelő vendége volt kiállításunknak: Bittó István volt miniszter-elnök s Batyánszky Krassó-Szörény-megye főispánja. Mind a ketten végig járták kiállításunkat s elismerőleg nyilatkoztak arról.

— **Fényes esküvő** volt tegnap délután 1/2 6 órakor az izraelita imaházban, hol May Jakab ostraui nagyiparos Jánosi Engel Marianna kisasszonyt, Jánosi Engel Adolf pécsi nagyiparos és földbirtokos bájos leányát vezette oltárhoz. A templom ez alkalomból teljesen megtelt a kíváncsi közönséggel. Pont 1/2 6 órakor kezdődött a menet a templomhoz és a kocsi a nagy embertömegen keresztül alig tudtak utat törni. A templom maga zöldellő fenyőkkel és illatos virágokkal volt díszítve. Az esketési szertartást Carniol főkántor és dr. Günsz Áron lelkész végezték, ki is rövid, de velős szónoklattal szentelte meg a frigyét.

— **A kiállítás meghosszabbítása,** melyet sok idegen, kik ép most akadályozva vannak az idejövételben, szívesen venne, teljesen lehetetlen, mert a kiállítás jó része iskolaépületekben, t. i. a belv. népiskolában, tornacsarnokban valamint a nőegyleti helyiségben van elhelyezve, mely épületekre a kiállítás bezárásának határnapjáig okvetlenül szükség van. A még folyton növekedő érdeklődés indokoltá tenné ugyan a kiállítás bezárásának határnapját 1—2 héttel meghosszabbítani, de a mondott okokból ezen óhajnak a kiállítási bizottság nem tehet eleget.

— **„Tempera-festés.”** Ez a neve azon új festés módnak, mely már Németországban szélteben divik s melynek alapjait nálunk az utóbbi években boldogult Trefort Ágoston vallás és közoktatási miniszter rakta le, kiküldvön e festés-mód tanulmányozására Feuchtinger budapesti iparművészeti iskolai tanárt, ki azt el is sajátította s intézetében tanítja is, minő sikerrel: mutatja ez intézetnek a minta rajziskola és rajzitanárképző-intézet együttesen elhelyezett kiállítása a belvárosi népiskola termében. A tempera-festés enyves festékekkel történik; különösen alkalmas falfestésre úgy színezés korlátlanágáról, mint különösen a plasticitásról fogva, mely igazán meglepő. A tempera-festés a szoba-festést rövid idő alatt a művészet fokára fogja emelni.

— **A méhészeti vándorgyűlés elnapolva.** A pécsi kiállítás tartama alatt tervezett méhészeti vándorgyűlés, mely tegnapi — aug. 28-ikára — volt kitűzve, e hó 30-ára, tehát csütörtökre halasztatott, mely napon d. e. 10 órakor fog megtartatni. Melegen ajánljuk az érdeklődők figyelmébe az értekezletet, melyen Dömötör László méhészeti vándortanár és dr. Kriesch János termelészetudósunk, egyetemi tanár fölötté érdekes fölolvasásokat fognak tartani a méhészet köréből; de másrészt szükséges is, hogy a baranyamegyeiek közül minél többen vegyenek részt a fölolvasásokon, mert megyénkben a méhészet eddig vajmi gyenge lábón áll s nagyon üdvös lenne, ha a szakszerű fölolvasások annak előmozdítása érdekében a vidék gazdái közt némi hangulatot kelthetnének.

— **Az udvarias eszékiek.** Említettük, hogy az eszékiek mennyire el voltak ragadtatva azon fogadtatás által, melyben Pécssett részesültek, Ez elragadtatásnak irásbeli kifejezést is adtak, amennyiben hétfőn, midőn tőlünk citávoztak, Villányról táviratilag fejezték ki forró köszönetüket a kiállítás rendező bizottságának szivélyes fogadtatásukért.

— **A lókiállítás korai vége.** A lókiállítás hivatalosan kedden d. u. 6 ó. ért véget, ténylegesen azonban sokkal hamarabb, mert igen sokan már hétfőn d. u. és kedden reggel elvitték lovaikat, úgy, hogy azok, kik a kiállítást — a hivatalos közleményekben bizva — kedden reggel akarták megsejmelni, a kiállításnak csak romjaival találkoztak. E körülményt bár igen természetesnek találjuk, mert egyes kiállítók, kik legnagyobb részt péntek és szombat óta itt voltak, az itt tartózkodást — élelmük folytán — igen terhesnek találták, még sem helyeselték. A kiállítási vendégek közül sokan, tudva azt, hogy a lókiállítás 3 napig tart, látogatásukat az utolsó napra halasztották, de helytelenül, mert ekkor már alig láthattak valamit. Epen így volt a szarvasmarha-kiállítással is. Szerencsére a lókiállítás volt az utolsó időleges kiállítás s így nem leszünk többé ily kellemetlen ségnek kitéve, mert valóban bosszantó az, midőn a hivatalos kijelentésekben bizva, kíváncsian megyünk a kiállítási helyiségbe és nem látunk egyebet, mint üres istalót, üres korlátokat. A nagy

közönség méltán elvárhatta volna, hogy iránta nagyobb tisztelet és pontosság tanusíttassék.

— **Az időleges lókiállítás** várakozáson felül kitűnően sikerült. Még harmadik napon is nagy számu és válogatott közönség látogatta meg s nem győzött eléggé csodálkozni a pompás lovakon, melyeket Nádosi Kálmán intézkedése folytán több ízben elővezettek. Csak sajnálhatjuk, mikép a körülmények nem engedték meg tartamának meghosszabbítását, s így az időleges kiállítások e legsikerültebbjét az érkező miniszter nem tekinthette meg.

— **Művészeti hírek.** Justus Izidor bornagykereskedő megvette a képzőművészeti kiállításon látható két Holló-féle képet: „Téli tájkép” és „A kis éhező” a katalogusban megjelölt árért. — András Károly, a vártemplom festője, befejezve nagy munkáját, a napokban már elhagyja városunkat, hol 3 éven keresztül volt a templom festésével elfoglalva.

— **Zrinyi-ünnepély Szigetváron.** Szeptember 6-án Szigetváron Zrinyi Miklós és társai hős elestének 322. évfordulóját ünnepelik. Ezen alkalomból előtte való este az oroszán szobornál énekel az ottani dalárda, majd a kaszinóba vonul, hol a fényesen kivilágított kert helyiségben sétál a közönség, majd a táncsteremben tánc következik és fényes tűzijáték rendeztetik. Az ünnepély napján szept. 7-én az elesettek emlékére a templomban isteni tisztelet tartatik. A számos hozzánk érkező idegen közül bizonyára majd akadnak többen, kiket a történeti nevezetességű hely ezen ünnepélyes alkalomból ki fog vonzani Szigetvára.

— **Aki nem állított ki.** Pécs város elsőrendű iparosai közül nem egy találkozik, aki egy, vagy más okból a kiállításon nem vett részt. Ezek között van ifjabb Buday szoba-festő, kinek jó híre általánosan el van ismerve nemcsak Pécssett, hanem a messze vidéken is. De bár, mint mondottuk, ifjabb Budaynak külön kiállított tárgyai nincsenek is, képessége és szorgalma műveit mégis szemléltetjük és pedig az igazgatósági pavillonban, melynek festését — teljesen díjtalanul, ő végző, tetemes, több 100 frtra menő áldozatot hozva s ezáltal nagyban hozzájárulva e pavillon tetszetőségéhez, mely minden kétség kívül áll. Három nagyobb és négy kisebb helyiség van e pavillonban, melyeknek festését, ugyszintén az épület külső festési munkálatait is ifjabb Buday végző, oly finom ízléssel és sikerrel, mely az ő munkáját jellemzi s mely már-már a művészet fokát megközelíti. A cégfestésben való kiváló találékonyságnak és jó ízlésének is számos jelét nyilváníta Buday ugy e pavillonban, mint a kiállítás egyéb helyiségein; szóval: ifjabb Buday szakmájában oly kitűnő, hogy nem kell félnie az összehasonlítástól; kiállja ő bárkivel is a versenyt, mindenkor a pécsi ipar dícsőségére, mint arról nemcsak Pécssett és Baranyában, hanem Tolnában, Somogyban, sőt a Drávan túl is szélteben meg vannak győződve, mert alig van urasági kastély és épület, melynek festésével ne ifjabb Buday bizatnék meg, ki erre a bizalomra valóban méltó is és annak mindenkor legjobb akarattal igyekszik megfelelni.

Szerkesztői üzenet.

Sz. O. K. Kalocsa. Csillapítsa nagysád idegeit! Még nem multa idejét; rosszul voltak a hangszerek elrendezve és így az Ön szerzeményei elkerülték tudósítónk figyelmét.

Több kiállító. Kérünk kis türelmet. Lehetőleg minden kiállítóról meg fogunk emlékezni.

Egy siklósi kiállító. A jury ítélete szeptember 2-án lesz kihirdetve. Lapunk azt szeptember 3-án fogja hozni lehetőleg egyszerre.

Hirdetések:

Legujabb és legfinomabb

uri- és gyermek-kalapok

a kiállítás tartama alatt különösen

 olcsó gyári árák

mellett adatnak el

a Mandl-féle üzletben**Pécssett, Irgalmasok-utczája.**

LYCEUMI NYOMDA

(FEILER MIHÁLY)

Pécsett, Ó-posta-utcza 4-ik sz.

Elvállal mindenféle

nyomdai és könyvkötészeti
munkát.**Üzlet-jegyek, falragaszok,**
czimföliatok

gyorsan és jutányos áron elkészítettnek.

Kiállítási emlékek

és

mindennemű ékszerek

a legnagyobb választékban és legizlése-
sebb kivitelben jutányos áron kaphatók**SCHÖNWALD IMRE**

órák és ékszerész-nél.

Kiállított tárgyai láthatók a tornacsarnokban.

Főüzlet: Király-utcza, „Hattyu“-épület.

Műhely: Király-utcza 38-ik szám.

Scholtz A. és Fia

SÖRCSARNOKA

ÉS

ÉTTERME

a kiállítás területén, a gyermek-kert helyiségében.

Mindennap délben és este cigányzene.

Kedden és szombaton este a

KATONA-ZENEKAR

hangversenyez.

„Szalády-kávé“

a birodalom legjobb mellékkávéja.

„Hungária-kávé“tisztán használva pótolja a drága ázsiai
kávét s a mellett mint jóhatású háziszser
gyomor- és bélhurut, rossz emésztés s több
bajok ellen biztos segínyt nyújt.A kiállításon (nyári szinkör)
megtekinthető.Pécsett kapható minden előkelő fűszer-
kereskedésben.

Éppen most jelent meg

➔ második kiadásban ➔

a

„KIÁLLITÁSI KALAUZ“.

➔ UTMUTATÓ ➔

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMÉNY- S ÁLLATKIÁLLÍTÁSRA

== Gazdag tartalommal. ==

Ára 40 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben és a dohánytözsdén.

Folyó évi augusztus hó 12-ikétől, azaz vasárnaptól

naponta látható

d. e. 9 órától 12-ig, d. u. 2 órától 6-ig

az Oertzen-féle ház mária-utczai emeletén

VÁRADY FERENCZ**ornythologiai**

magán-gyűjteménye:

élő hazai és exotikus madarak és honosított majmok, stb.

Belépti díj: I. hely 30 kr. — II. hely 20 kr.

Gyermekek a felét fizetik.

➔ A tiszta jövedelem a városi szegényház javára fordítottik. ➔

Bemenet a régi színház főbejáratánál.

Zelesny Károly

udvari fényképész

➔ Pécsett, Loewy-féle palota, ➔

az Irgalmasok temploma átellenében.

Mindennemű felvételek a legfinomabb kivitelben.

Kaphatók

a pécsi székesegyház freskói nak fényképei.

14 carton 12 frt.